

rencongres over leefmilieu in 1972.

De paar tientallen militanten van de Gentse RAL en haar sympathisanten bouwden rond 1975 een aantal wijkwerkingen uit en meenden dat het kleine partijlokaal met boekenwinkel op de Sint-Kwintensberg te krap werd; daarom werd gezocht naar een groter lokaal met een café en een zaal. Het nieuwe lokaal in de Frans Ackermansstraat werd als Socio-kultureel Centrum Stapelhuis geopend in 1978.⁽⁴⁾

Bij de verhuis zorgde Nadya De Beule ervoor dat dit archief van de papiercontainer gered werd. Ze bewaarde het samen met haar persoonlijke collectie, maar het wordt hier apart beschreven. Het archief bestaat uit 13 dozen en 93 beschrijvingen en bevat ook een mooie verzameling periodieken en brochures. Het archief is consulteerbaar mits toestemming van de dienstdoende archivaris.

(1) BAVI, archiefnummer 45.

(2) De andere belangrijke kern was Antwerpen; in Wallonië waren er kernen in Quaregnon, Le Centre, Moeskroen, Luik en uiteraard ook in Brussel.

(3) Deze jongeren hadden meestal een vrijzinnige achtergrond en gingen dus eerder studeren aan de Gentse universiteit. De belangrijke radicalisering van de studentenbeweging aan de veel grotere universiteit van Leuven werd niet of nauwelijks beïnvloed door de trotskisten; gaandeweg verkreeg het maoïstische Amada daar een bijna exclusieve positie in de studentenvertegenwoordiging. Deze situatie veranderde pas rond 1976 toen jonge economen zoals Guy Hendrix en Frank Vandenbroucke lid werden van de RAL.

(4) Misschien heeft dit initiatief inspirerend gewerkt voor de heropstart van het Feestlokaal Vooruit enkele jaren later.

BRONNEN **Het archief van Nadya De Beule**

Rik De Coninck, Amsab-ISG

Nadya De Beule (°Lokeren, 1955) studeerde geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Gent en maakte een eindverhandeling over het Belgisch trotskisme in de periode 1924-1940. Die verhandeling werd in 1980 als boek uitgegeven.⁽¹⁾ Ze werkte eerst als onderzoekster (in nepstatuten, o.a. in deze instelling), vervolgens als journaliste bij *De Morgen* en bij TV-Brussel, stapte over naar de persdienst van enkele Brusselse politici, startte de persdienst van het Paleis voor Schone Kunsten en is nu woordvoester van Brussels VLD-minister Guy Vanhengel.

Het persoonlijk archief waarvan hier sprake werd afgezonderd van de collectie die ze bij Amsab-ISG deponeerde en dat onder meer het archief van de RAL-afdeling Gent bevatte. Het bevat een zeer waardevolle collectie van documenten over de werkgroepen en de uiterst linkse organisaties aan de Gentse universiteit, een reeks dossiers over de feministische beweging, een dossier over de nepstatuten en een omvangrijke verzameling pamfletten die ze met veel zorg verzamelde in de periode 1975-1985 (vooral de nummers 18-20 en 42).

Het gaat om 48 beschrijvingen in 10 dozen. Het archief is consulteerbaar mits toestemming van de dienstdoende archivaris.

(1) N. De BEULE, *Het Belgisch trotskisme 1925-1940*, Gent: Masereelfonds, 1980, 276 p.

BRONNEN **Splitsten en fusioneren. Het archief van Bond Moyson Brugge-Oostende**

Martijn Vandenbroucke, Amsab-ISG

Bond Moyson Brugge-Oostende werd (her)opgericht op 1 juli 1968, als onmiddellijk gevolg van het uiteenvallen van de Federatie van Socialistische Mutualiteiten van West-Vlaanderen. Voor de oprichting van deze West-Vlaamse federatie in 1932, bestond in het noorden van de provincie reeds de federatie Brugge-Oostende (opgericht in 1913). Hier hebben we het echter over de tweede federatie met deze naam. Het terugdraaien van de centralisering in 1968 was in feite het gevolg van het aanvoelen van voornamelijk Brugse leidinggevende figuren dat het zuiden zich binnen de provinciale federatie verhoudingsgewijs teveel voordelen toeëigende. De uiteindelijke aanleiding was de bouw van de nieuwe polikliniek te Menen (waarvan de kostprijs vijfmaal zo hoog lag als aanvankelijk geschat) en 'het excuus' de afsplitsing van het gewest Moeskroen, al was die in feite het gevolg van de hertekeuring van de provinciegrenzen. De afsplitsing van het gewest Brugge werd door het Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten (NVSM) enkel toegestaan indien samen met Oostende opnieuw een federatie zou worden gevormd, wat ook gebeurde. De federatie Brugge-Oostende was in de eerste plaats de 'speelruimte' van Frank Van Acker, die de mutualiteit vooral gebruikte voor zijn eigen ambities. Hij had er vaak het eerste en het laatste woord, wat de mutualiteit zeker niet altijd ten goede kwam. Hoewel hij als burgemeester van Brugge duidelijk zijn managerstalent had bewezen,

kende de mutualiteit heel wat problemen. Omdat ze vaak eerst en vooral als melkkoe diende, werd de uitbreiding van het ledental verwaarloosd. Dit leidde in het begin van de jaren 80 tot een achteruitgang van de marktpositie en tot ernstige financiële problemen. Bovendien kregen de socialistische ziekenfondsen tussen 1982 en 1987 af te rekenen met een echte schandaalsfeer, waar pas met de nieuwe ziekenfondswet uit 1990 een einde aan werd gemaakt. Intussen was secretaris Jan Lauwers op federaal niveau begonnen met een hervormingsplan, waarin ook plaats was voor de vernieuwing van de bureautica, waarbij de afkeer van Frank Van Acker voor de moderne techniek lange tijd een sta-in-de-weg was geweest, met alle gevolgen van dien.

In de jaren 90 kreeg de federatie een nieuw elan. De vzw's West-Vlaams Socialistisch Instituut (WISA) en De Vooruitziende Mutualist, die de mutualiteit zelf intussen aan het overvleugelen waren, werden als gevolg van de nieuwe wetgeving op de vzw's en de centralisering in het gareel gebracht. Hoewel de federatie zich kon handhaven, en zelfs hier en daar wat terrein won, groeide langzaam het besef dat ze beter haar plaats zocht in een groter geheel. En zo verscheen eind 2002 de provinciale mutualiteitsfederatie West-Vlaanderen opnieuw op het toneel. Maar ook al werd deze fusie vanuit het NVSM gedirigeerd, er was duidelijk minder om te doen dan om de splitsing 34 jaar voordien.

Het archief, dat de jaren 1968 tot en met 1992 (de jaren van het voorzitterschap van Frank Van Acker) bestrijkt, bevat convocaties, agenda's en notulen van het dagelijks bestuur en van de twee voornoemde vzw's WISA en De Vooruitziende Mutualist, en diverse dossiers, waaronder enkele over de

vernieuwing van de buretica en over de problematiek van het teruglopende ledenaantal en het zoeken naar een oplossing hiervoor, dé tweede belangrijkste thema's in de jaren 70 en 80. Het archief bevat 62 nummers in 7 archiefdozen (0,8 lopende meter) en is consulteerbaar mits toestemming van de dienstdoende archivaris.

BIBLIOGRAFIE

R. VAN LERBERGHE & J. D'HONDT (red.), *Een ziekenfonds in tijdsperspectief: 25 jaar Bond Moyson Brugge-Oostende*, Brugge/Gent: BM Brugge-Oostende/AMSAB, 1993, 135 p.

BRONNEN **Het archief van Emiel Vergeylen**

Jan De Smedt, *Amsab-ISG*

In *Brood&Rozen*, (2006)4 kwam Emiel Vergeylen bij de bespreking van het archief van de BSP-federatie Gent-Eeklo al summier ter sprake, maar de aandacht ging er vooral naar de verwezenlijkingen van Gilbert Temmerman. Hij was nu eenmaal de grote man van de naoorlogse periode en een van de laatste sterke figuren van de federatie. Een andere sterke man uit dezelfde federatie, maar dan uit een vroegere periode, was Vergeylen, Temmermans voorganger als federaal secretaris.

Emiel Vergeylen spreekt op een manifestatie tegen de oorlog, eind jaren 30

Vergeylen, geboren te Lokeren in 1888, werd in 1922 door Anseele sr. als federaal secretaris aangezocht nadat hij drie jaar vakbondssecretaris geweest was bij de Voedingscentrale. Hij was toen ook al een jaar gemeenteraadslid van Sint-Amandsberg. Voordien had de jonge Emiel zich reeds laten opmerken bij activiteiten van de Socialistische Jonge Wacht, maar vooral door zijn passie voor toneel. Tijdens WO I schreef Vergeylen, huisschilder van beroep, twee eenakters waarvan er één de eerste prijs won in een prijskamp uitgeschreven door de Vlaamse Bond van Socialistische Jonge Wachters. Anseele sr. was voorzitter van de jury van deze wedstrijd.

Vergeylens carrière verliep voorspoedig. Naast zijn functie als gemeenteraadslid zetelde hij tussen 1925 en 1936 in de Oost-Vlaamse provincieraad. In 1936 werd hij tot senator verkozen. Hij oefende dit mandaat 22 jaar uit.

Tijdens WO II belandde hij voor drie maanden in de gevangenis als gijzelaar van de Duitse bezettingsmacht. In zijn curriculum vitae vermeldt hij onder de hoofding 'Enige bijzonderheden' zijn gevangenschap en stelt: "Ik was zowat de spil van de illegale soc. Actie in het arrondissement Gent-Eeklo."⁽¹⁾ Het is dan ook niet verwonderlijk dat hij zich na de oorlog enorm inzette voor de erkenning van weerstanders en oorlogsslachtoffers.

Op 2 maart 1974 overleed Vergeylen. Zijn stoffelijk overschot werd opgebaard in de inkomhal van het Feestlokaal Vooruit, tot zijn begrafenis op 6 maart.

Het archief bestaat uit 4 archiefdozen (0,44 lopende meter) met 15 archiefbeschrijvingen op het niveau van een stortingslijst.